

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

11.10.2016 № 16-1876

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А.В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

Відповідно до Плану роботи Рахункової палати на 2016 рік проведено аудит ефективності планування та повноти надходжень акцизного податку з пива до державного бюджету. За результатами аудиту встановлено, що законодавство, яке регулює питання державного контролю за виробництвом, обігом пива та адміністрування акцизного податку з пива, є недосконалим, а проведений протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року Міндоходів (ДФС) державний контроль не усунув ризиків незаконного виробництва пива та ввезення на митну територію України цієї продукції за відсутності відповідних ліцензій і не забезпечив приросту платежів з акцизного податку до державного бюджету за рахунок покращення його адміністрування.

Протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року нормативно-правові акти з питань державного контролю за виробництвом та обігом пива були неузгодженими. Зокрема, окремі норми постанови Кабінету Міністрів України від 13.05.1996 № 493 "Про Тимчасовий порядок видачі ліцензій на право імпорту, експорту спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів і роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами" (із змінами) не відповідають вимогам Закону України від 19.12.1995 № 481 "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів".

Порядок оподаткування пива акцизним податком та державного регулювання виробництва, обігу і споживання цієї продукції, що діє, недостатньо ефективний, оскільки **не забезпечив сталих надходжень до державного бюджету акцизного податку з пива**. Так, у 2015 році надходження до державного бюджету цього податку **зменшились на 6,8 відс.** порівняно з 2014 роком.

Упродовж 2014–2015 років та I півріччя 2016 року спостерігалася **стійка тенденція до скорочення обсягів виробництва пива та імпорту цієї продукції, а отже – бази оподаткування акцизним податком з пива**. Так, за даними Держстату, скорочення виробництва пива в Україні протягом 2014–2015 років становило **28,8 відс.**, імпорту цієї продукції – **більше ніж у два рази**.

Не став винятком і 2016 рік: виробництво пива протягом I півріччя 2016 року скоротилось на **8,5 відс.** порівняно з аналогічним періодом 2015 року, імпорт – на **28,6 відсотка**.

Загалом протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року до Державного бюджету України надійшло майже **6,8 млрд грн акцизного податку з пива**. Аудит засвідчив, що вплив діяльності ДФС на збільшення надходжень акцизного податку був номінальним, оскільки таке підвищення відбувалося за рахунок підвищення ставок податку **майже втричі**.

У 2014–2015 роках Міндоходів (ДФС) **забезпечено досягнення прогнозних показників** надходжень акцизного податку з пива, розрахованих Мінфіном при складанні проектів законів про Державний бюджет України на 2014–2015 роки, лише на рівні **90,4 і 89,6 відс. відповідно**, внаслідок чого до державного бюджету загалом не надійшло **близько 550 млн грн акцизного податку з пива**. Враховуючи, що надходження акцизного податку з пива у I півріччі 2016 року становили лише **34,6 відс.** від прогнозних показників, розрахованих Мінфіном на 2016 рік, є **підстави вважати, що і в 2016 році ці прогнозні показники не будуть досягнуті**.

Протягом досліджуваного періоду ДФС не забезпечено на належному рівні ефективного та дієвого контролю за справлянням до державного бюджету акцизного податку з пива, зокрема:

- через **незабезпечення Мінфіном і ДФС своєчасного розроблення та затвердження** форм звітів про виробництво й обіг алкогольних напоїв та порядку їх заповнення, які б передбачали окрему позицію за кодом продукції "Пиво із солоду (солодове)", у ДФС **відсутня достовірна інформація про обсяги виробництва та реалізації пива за період з 01.07.2015 до 22.04.2016**. При цьому аналіз даних ДФС і Держстату про обсяги реалізації пива на внутрішньому ринку України у 2014–2015 роках та I кварталі 2016 року дає підстави стверджувати, що є наявні ризики ухилення виробниками пива від сплати акцизного податку в сумі **понад 100 млн грн**;

- органами ДФС не було забезпечено проведення контрольних заходів з метою встановлення фактичного стану дотримання виробниками пива вимог законодавства щодо внесення місць зберігання власної продукції до Єдиного державного реєстру місць зберігання. Так, станом на 01.07.2016 із **152 виробників пива**, які здійснювали діяльність і сплачували акцизний податок з пива, **тільки 31 забезпечив реєстрацію власних складських приміщень** в Єдиному державному реєстрі місць зберігання відповідно до вимог Закону України "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів". За розрахунками контрольної групи Рахункової палати, до виробників пива, які **не внесли місця зберігання власної продукції до Єдиного державного реєстру місць зберігання** і при цьому задекларували залишки готової продукції в обсязі **37 905,5 декалітрів**, органи ДФС **не застосували штрафних санкцій майже на 4,1 млн гривень**.

Протягом року після запровадження ліцензування діяльності з виробництва та імпорту пива значно скоротилася кількість платників акцизного податку з пива: виробників – майже **на 23 відс.**, імпортерів – **на 33 відс.**, що

негативно вплинуло на надходження акцизного податку з пива до державного бюджету. Однією з причин зменшення кількості виробників пива стало запровадження однакової вартості ліцензій на оптову торгівлю, що створило несправедливі конкурентні умови для малих і середніх пивоварень порівняно з великими пивзаводами, які мають значно більші обсяги реалізації пива.

Недостатній рівень взаємодії між ДФС та Мінекономрозвитку при здійсненні контролю за наявністю ліцензій на виробництво, імпорту та експорту пива створює ризики реалізації на ринку нелегально виробленого та імпортованого пива. Зокрема, аудитом встановлені факти ввезення на митну територію України пива та експортування цієї продукції суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності за відсутності відповідних ліцензій.

Крім того, встановлено, що кількість діючих ліцензій на виробництво пива у дослідженому періоді була значно менша кількості декларантів акцизного податку з пива (станом на 01.08.2015 ліцензії на виробництво пива отримали **лише 27,8 відс.** декларантів від загальної кількості, на 01.01.2016 – **76,3 відс.**, на 01.06.2016 – **95,6 відсотка**). Отже, є ризики здійснення частиною суб'єктів господарювання незаконного (безліцензійного) виробництва пива.

Підвищення рівня оподаткування алкогольної продукції, в тому числі й пива, без одночасного запровадження ефективних заходів із запобігання незаконному виробництву та ввезенню на митну територію України алкогольної продукції може призвести до тінізації ринку цієї продукції, а отже – до значних недонадходжень акцизного податку до державного бюджету.

З метою запобігання ухиленням від сплати акцизного податку на пиво та для реального підвищення доходів державного бюджету відповідно до розвитку пивоварної галузі Рахунковою палатою запропоновано ДФС, Мінфіну, Мінагрополітики та Мінекономрозвитку розглянути ряд важливих питань, зокрема:

- підвищення якості та ефективності контрольно-перевірочної роботи зі справляння акцизного податку з пива та наявності ліцензій на виробництво, експорт, імпорту і обігу цієї продукції;

- розмежування повноважень ДФС, Мінагрополітики та Мінекономрозвитку щодо контролю за наявністю ліцензій на право виробництва, оптової та роздрібною торгівлі алкогольними напоями (у тому числі пивом), дотриманням умов ліцензування та видачею таких ліцензій;

- підготовки пропозицій з удосконалення державного регулювання виробництва та обігу пива, адміністрування акцизного податку з пива.

Надаємо в порядку інформування.

З повагою

Голова

Р.М. Магута